

refleksji na tema płciowości człowieka i życia rodzinnego w zgodzie z zamysłem Stwórcy. Dzieło to, opracowane w języku włoskim, zasługuje na przetłumaczenie na język polski, by przybliżyć jego treść polskim czytelnikom.

Dorota Śliwa

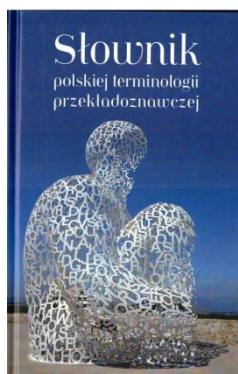
Instytut Językoznawstwa KUL

e-mail: dorota.sliwa@kul.pl

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5180-4813>

Łukasz Bogucki, Joanna Dybiec-Gajer, Maria Piotrowska i Teresa Tomaszkie-
wicz, redaktorzy. *Słownik polskiej terminologii przekładoznawczej*. Księgarnia
Akademicka, 2019, ss. 171. ISBN: 978-83-8138-096-6.

DOI: <http://dx.doi.org/10.18290/rh.20688-12>

Choć refleksje teoretyczne dotyczące problemów przekładu są publikowane od wielu lat i w różnych środowiskach (filologów, filozofów itp.), to obszar przekładoznawstwa zarysowuje się stosunkowo niedawno. Pierwsze prace syntetyczne zostały zredagowane na początku XXI wieku przez Urszulę Dąmbską-Prokop (*Mała encyklopedia przekładoznawstwa*, 2000, a także jej wersja poszerzona z 2010 r. *Nowa encyklopedia przekładoznawstwa*). Pierwsze zaś opracowania terminologii zostały wydane w 1993 r. (*Tezaurus terminologii translatorycznej*, red. Jurij Lukszyn,) i w 2006 r. (Teresa Tomaszkie-
wicz, *Terminologia tłumaczenia*).

W tym kontekście publikacja *Słownika polskiej terminologii przekładoznawczej* jawi się jako naturalna konsekwencja rozwoju tego obszaru badań i niezbędna aktualizacja zagadnień oraz terminologii tej dynamicznie rozwijającej się dziedziny. Słownik został opracowany przez 20 uznanych neofilologów (głównie anglistów i romanistów specjalizujących się w przekładoznawstwie z wielu ośrodków akademickich w Polsce, m.in. Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytetu Łódzkiego, Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Uniwersytetu Gdańskiego). Liczy on 414 haseł z ekwiwalentami obcojęzycznymi, poczynając od hasła *Adaptacja*, a kończąc na terminie *Zrozumienie*. Zawiera ponadto bibliografię wybranych prac polskich przekładoznawców w języku polskim, które ukazały się po 1989 r., bibliografię prac naukowych cytowanych w definicjach słownika, a także bibliografię słowników i encyklopedii przekładoznawczych (w językach: polskim, angielskim i rosyjskim).

Tak obmyślona koncepcja dzieła wnosi cenną wartość: scala polskie środowisko neofilologów zajmujących się przekładem i tłumaczeniami, a przez to wzbogaca wiedzę i umożliwia wymianę doświadczeń. Zamysłem Redaktorów było uporządkowanie i uaktualnienie terminologii polskiego przekładoznawstwa w kontekście różnych kierunków neofilologicznych oraz różnorodnych ujęć teoretycznych czy tradycji językowo-kulturowych.

We Wstępie *Słownika* są wyjaśnione terminy określające wyłaniającą się nową dyscyplinę badań: *translatoryka*, *traduktologia*, *przekładoznawstwo*. Dowiadujemy się, że pierwszy z zapożyczonych terminów „wywodzi się, z warszawskiej szkoły przekładu”, drugi – pozostaje mimo wszystko neologizmem, trzeci natomiast zostaje przyjęty jako ten, który wywodzi się z „polskiej tradycji nazewnicznej”. Redaktorzy wyjaśniają też, że przekładoznawstwo jest nierozzerwalnie związane z językoznawstwem i literaturoznawstwem, a ponadto łączy się z „kulturoznawstwem, psychologią, socjologią, informatyką” itd. Wybrane terminy z całego obszaru odzwierciedlają stan badań „inter- czy transdyscyplinarnych prowadzonych przez przekładoznawców, a także literaturoznawców i językoznawców”.

Hasła, ułożone alfabetycznie, mają przejrzystą konstrukcję. Zwięzłe definicje terminów, redagowane przez poszczególnych autorów, są najczęściej sprawozdawcze (odzwierciedlające „konwencje znaczeniowe przekładoznawstwa”), ale też i projektujące („opisujące pojęcia”, jak np. *kierunkowość*). Cenny dla użytkownika jest fakt, że do definiowanego terminu, jak również do skrótu czy akronimu, podane są na marginesie ekwiwalenty w językach obcych według ustalonej kolejności: angielskie, francuskie, niemieckie, hiszpańskie, włoskie i rosyjskie.

Koncepcja hasła jest dynamiczna: obok terminu podawane są – z jednej strony – synonimiczne warianty (np. *translacja*, zob. *tłumaczenie*), z drugiej – odniesienia do „kompleksowych opracowań” umieszczonych w bibliografiach. Spośród wariantów preferowane są poprzez ich definiowanie – co jest bardzo ważne – rodzime terminy tam, gdzie jest to możliwe (np. *domestykacja*, zob. *udomowienie*), choć nie zawsze jest możliwe (np. *egzotyzacja*, *forenizacja*, *alienacja*). Z kolei są też i takie terminy, które tylko pozornie są synonimiczne, jak *przekład* i *tłumaczenie*, które są odrębnymi terminami, o czym informują ich definicje.

Redaktorzy wyodrębniają dwie kategorie haseł: przekładoznawcze („dotyczące badań nad szeroko rozumianym przekładem”) oraz tłumaczeniowe („związane z praktyką”). W obrębie każdej z nich można wyróżnić poszczególne zakresy tematyczne, np. teorie przekładu, strategie tłumaczenia (procedury i techniki), organizacja pracy tłumacza (instytucje, stowarzyszenia, strona obliczeniowa), wybrane zagadnienia językoznawcze (terminologia, kolokacja), dydaktyka przekładu itd.

Słownik polskiej terminologii przekładoznawczej jest bardzo ważną pozycją dla środowiska akademickiego i dla praktyków, podaje bowiem bogatą i uporządkowaną wiedzę oraz przejrzyste prezentowaną i definiowaną terminologię dla rozwijającego się dynamicznie obszaru badań przekładoznawczych i działalności tłumacza. Zapo-

---

wiadana przez Redaktorów wersja elektroniczna *Słownika* otwiera nową perspektywę na aktualizowanie zarejestrowanego w wersji książkowej aktualnego stanu rzeczy, co pomoże śledzić nie tylko ewolucję modeli teoretycznych przekładu, ale też narzędzia wspomagające tłumaczenia.

Dorota Śliwa
Instytut Językoznawstwa KUL
e-mail: dorota.sliwa@kul.pl
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5180-4813>